

Utbildningsdepartementet
Forskningspolitiska enheten

Rådets möte (Konkurrenskraft: inre marknad och industri)
den 22 maj 2023

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. A-punkter

Lagstiftningsöverläggningar

3. Förslag till Europaparlamentet och rådets förordning om upprättandet av en ram för att sätta ekodesignkrav för hållbara produkter och upphävande av direktiv 2009/125/EG

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Beslut om allmän riktlinje.

Ansvarigt statsråd: Romina Pourmokhtari.

Förslagets innehåll: Förslaget är en del i ett lagpaket inom ramen för den europeiska gröna given som ska få hållbara produkter att bli norm, främja cirkulära affärsmodeller och ge konsumenterna mer inflytande i samband med den gröna omställningen. Förslaget syftar till att ge möjlighet att reglera produkters hållbarhet genom hela deras livscykel, genom att kommissionen ges befogenhet att ställa upp ekodesignkrav för produktgrupper. Samtidigt syftar förslaget till att främja den inre marknaden genom att harmoniserande regler inrättas inom EU.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringens bedömning är att denna harmoniserande förordning på ett kostnadseffektivt sätt kommer att bidra till den gröna omställningen och göra hållbara produkter till norm. Rådet har i sin behandling gjort många ändringar, bland annat stärkt medlemsstaternas inflytande på de produktspecifika reglerna, tydliggjort hur både miljöhänsyn ska tas och i vilken mån nationella regler tillåts och även stärkt den hänsyn som ska tas till små- och medelstora företags förutsättningar. Regeringen anser mot den bakgrunden att Sverige bör stödja ordförandeskapets linje och därmed ställa sig bakom förslaget till allmän riktlinje om förordning om ekodesign för hållbara produkter.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Den 21 juni 2022 hölls överläggning i miljö- och jordbruksutskottet om svensk ståndpunkt. Skriftlig information om förhandlingsläget kommer att lämnas till miljö- och jordbruksutskottet den 10 maj.

Fortsatt behandling av ärendet: Europaparlamentets första behandling av förslaget förväntas preliminärt vara klar i juli 2023 och trepartssamtal mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen kan därefter inledas.

Faktapromemoria: Miljödepartementet 2021/22:FPM84.

4. Policydiskussion om förslaget om den europeiska kritiska råmaterialakten

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion.

Ansvarigt statsråd: Ebba Busch.

Förslagets innehåll: Förslaget om den europeiska kritiska råmaterialakten syftar till att säkerställa EU:s tillgång till säker och hållbar försörjning av kritiska råmaterial genom att stärka de olika stegen längs med hela värdekedjan.

Vid rådsmötet kommer en policydiskussion äga rum som kopplar till förslaget. Syftet är att diskutera om åtgärderna i kommissionens förslag är tillräckliga för att nå dess mål om en säker och hållbar tillgång till kritiska råmaterial.

Enligt kommissionen är tillförlitliga och heltäckande värdekedjor, där bland annat prospektering och kraftigt ökad återvinning har en central roll, en förutsättning för att EU ska nå målen i exempelvis EU:s industristrategi och den europeiska gröna given och därmed lyckas med den gröna och digitala omställningen och öka EU:s konkurrenskraft och produktivitet.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen stödjer att ordförandeskapet lyfter frågan om en säker och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och välkomnar diskussionen. Regeringen välkomnar den europeiska kritiska råmaterialakten och dess ambition.

Klimatomställningen och stärkt konkurrenskraft är två av det svenska ordförandeskapets övergripande prioriteringar. Regeringen anser att det kommer behövas såväl ökad produktion inom EU från både primära och sekundära källor som bibehållen och utvecklad tillgång till globala marknader för att säkra EU:s försörjning av råmaterial. Regeringen välkomnar därför ambitionen om ökad kapacitet inom EU, speciellt gällande utvinning och återvinning, och ser med fördel indikativa snarare än bindande riktmärken. Mot bakgrund av att tidsaspekten i tillståndsprövningen kan vara ett investeringshinder välkomnar regeringen förslagets ambitioner att effektivisera och strömlinjeforma tillståndprocesserna, med hänsyn till miljölagstiftningen. Hänsyn måste tas till medlemsstaternas olika förutsättningar och processordningar. Förordningen bör främja prospektering av alla mineral och metaller, och inte försämra villkoren för utvinning, förädling och återvinning av andra råmaterial än de som klassificerats som kritiska eller strategiska. Det är viktigt att förordningen tar höjd för snabba förändringar i omvärlden som kan ändra förutsättningar för råmaterialförsörjningen tex genom att i vissa fall tillåta en mer frekvent uppdatering av den kritiska råmateriallistan. Vidare ser regeringen positivt på att förslaget lyfter befintliga möjligheter att göra vissa undantag från EU-lagstiftningen. Förslaget berör bestämmelser i ett stort antal miljörättsakter, och regeringen anser att gällande EU-rättsakter bör vara samstämmiga. Bestämmelserna i förordningen ska inte medföra en oproportionerlig administrativa börda.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i Näringsutskottet den 25 april.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: Fakta-pm 77 om Europeiska kommissionens förslag till ramverk för att säkerställa en säker och hållbar försörjning av kritiska råmaterial, COM(2023) 160 final.

Icke-lagstiftningsaktiviteter

5. Diskussion om EU:s långsiktiga konkurrenskraft– nästa steg

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion.

Ansvarigt statsråd: Ebba Busch.

Förslagets innehåll: Diskussion om fortsatt hantering av kommissionens meddelande om långsiktig konkurrenskraft och meddelandet om EU:s inre marknad.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen stödjer att ordförandeskapet lyfter frågan om hur meddelandet om EU:s långsiktiga konkurrenskraft respektive meddelandet om EU:s inre marknad ska tas vidare. Regeringen stödjer vidare att det läggs fast en strukturerad process för detta i enlighet med vad som anges i kommissionens meddelande om långsiktig konkurrenskraft.

Stärkt konkurrenskraft är en av det svenska ordförandeskapets övergripande prioriteringar och regeringen har varit pådrivande för att de aktuella initiativen har tagits fram. Regeringen anser att konkurrenskraftiga företag skapar hållbar tillväxt, påskyndar den gröna och digitala omställningen, ökar ekonomins motståndskraft och stärker unionens geopolitiska betydelse. Åtgärder på unionsnivå får inte vara kortsiktiga och snäva utan behöver ha utgångspunkt i grundläggande värden såsom öppenhet och handel, fri rörlighet, effektiv konkurrens, samstämmiga och tillväxtfrämjande regelverk, kompetensförsörjning och innovation. Regeringen anser att den inre marknaden utgör en naturlig startpunkt för hur EU:s konkurrenskraft långsiktigt kan stärkas och att det behövs en långsiktig plan och vision för hur den fortsatt kan vara en stark och hållbar motor för arbetstillfällen, entreprenörskap och hållbar tillväxt under de kommande trettio åren.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Inför Konkurrenskraftsrådets möte den 2 mars 2023 informerades

Näringsutskottet den 23 februari. Regeringen samrådte med EU-nämnden den 24 februari.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktrapromemoria: 2022/23:FPM74 Meddelande om inre marknaden 30 år och 2022/23:FPM75 EU:s långsiktiga konkurrenskraft

Övriga punkter

6. a) Nettonollindustriförslaget

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information.

Ansvarigt statsråd: Ebba Busch.

Förslagets innehåll: Den 16 mars 2023 presenterade EU-kommissionen förslaget till förordning om nettonollindustri (eng. Net Zero Industry Act). Förslaget är en del av den Gröna given industriplan för nettonollåldern som EU-kommissionen presenterade den 1 februari 2023. Förordning om nettonollindustrin syftar till att skala upp produktionskapaciteten av nyckeltekniker som är avgörande för att nå EU:s klimatmål om en 55 procents minskning i utsläpp av växthusgaser jämfört med utsläppsnivån 1990 och klimatneutralitet senast 2050, liksom att säkerställa ett motståndskraftigt energisystem och främja jobbskapande. Förslaget innehåller en målsättning om att produktionskapaciteten för utpekade strategiska tekniker ska närma sig eller uppgå till minst 40 procent av efterfrågan inom unionen år 2030. Förslaget innehåller åtgärder inom tillstandsprocesser, koldioxidavskiljning och lagring, tillgång till marknader, stärkt kompetens och innovation.

b) Firandet av det enhetliga patentsystemet och den inre marknaden 30 år

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information.

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer.

Förslagets innehåll: Vid dagordningspunkten kommer betydelsen av ikraftträdandet av det enhetliga patentsystemet liksom 30 års jubileet av den inre marknaden att uppmärksammas.

c) Översyn av formskydd

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information.

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer.

Förslagets innehåll: Förslaget som presenterades den 22 november 2022 innebär att EU:s regler om formskydd (även kallat mönsterskydd) ses över. Översynen syftar till att göra det enklare att registrera formgivningar på nationell nivå genom att förfarandena görs mer enhetliga och anpassas till skyddet på EU-nivå för gemenskaps¹formgivningar. Vidare öppnar översynen upp för att även formgivningar som återges digitalt kan skyddas. Förslaget syftar också till att harmonisera skyddet för reservdelar och göra det billigare och enklare att registrera formgivningar hos Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet, EUIPO.

d) Arbetsprogrammet för det inkommande ordförandeskapet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information.

Ansvarigt statsråd: Ebba Busch.

Förslagets innehåll: Den spanska delegationen förväntas redogöra för sina prioriteringar enligt arbetsprogrammet.

Rådets möte (Konkurrenskraft: forskning och rymd) den 23 maj 2023

Kommenterad dagordning

Icke-lagstiftningsaktiviteter

7. Rådsslutsatser om öppen vetenskap och vetenskaplig publicering

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av rådsslutsatser.

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll:

Det svenska ordförandeskapet har förhandlat ett förslag till rådsslutsatser rörande ett högkvalitativt, öppet, transparent, tillförlitligt och rättvist vetenskapligt publiceringssystem. Syftet med rådsslutsatserna är att påskynda övergången till öppen vetenskap med fokus på att stärka forskningens kvalitet, effektivitet och genomslagskraft.

I förslaget betonas det att öppen tillgång till vetenskapliga publikationer är ett kärnelement i ett öppet vetenskapssystem. Den kollegiala granskningen framhålls som avgörande för vetenskaplig publicering av hög kvalitet och därför måste denna även fortsatt spela en nyckelroll som en integrerad del av forskningsprocessen, där etik och integritet är grundpelare för forskningens tillförlitlighet. I rådsslutsatserna framhålls också problemet med ökade kostnader för publicering.

Bland annat uppmuntras medlemsstaterna och kommissionen till att fortsätta arbetet för harmoniserade policyer som stödjer en mångfald av icke-vinstdrivande modeller för öppet tillgänglig vetenskaplig publicering utan kostnader för såväl forskare som läsare.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att det finns klara behov att vidta åtgärder för att säkerställa ekonomiskt hållbara, tillförlitliga och kvalitetssäkrade kanaler för

vetenskaplig publicering, med koppling till principer om öppen tillgång till forskningsresultat. Detta bidrar till att upprätthålla och främja en hög forskningskvalitet. Regeringen ställer sig därför bakom ordförandeskapets hantering av förslaget till rådsslutsatser.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU 23 februari, 21 mars samt den 9 maj 2023.

Faktapromemoria: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

8. Kunskapssäkerhet och ansvarsfull internationalisering

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Åsiktsutbyte

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll:

Vid rådsmötet ska åsiktsutbyte hållas om kunskapssäkerhet och ansvarsfull internationalisering. Under åsiktsutbytet bjuds medlemsstaterna in att diskutera utmaningen med att upprätthålla balansen mellan öppna, förtroendebaserade vetenskapliga samarbeten å ena sidan och skyddande, restriktiva regleringar å andra sidan. Medlemsstaterna bjuds in att diskutera vilka åtgärder som kan vidtas för att ytterligare stärka samordningen och utbytet av bästa praxis mellan de berörda aktörerna, samt vilka utmaningar som finns för att nå ett framgångsrikt och effektivt genomförande av riktlinjer. Därtill kommer goda exempel på hur medlemsstaterna arbetar med att tackla utländsk inblandning och öka medvetenheten om hot och risker.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar det underlag till diskussion som ordförandeskapet har presenterat inför mötet. Regeringen anser att det är viktigt att uppmärksamma de utmaningar gällande kunskapssäkerhet som finns i EU:s medlemsstater och regeringen står därför bakom ordförandeskapets inriktning och upplägg för åsiktsutbytet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU 9 maj 2023.

Faktapromemoria: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

9. Rådsslutsatser om rättvis och hållbar användning av rymden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av rådsslutsatser.

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll:

På ordförandeskapets initiativ har förslag till rådsslutsatser tagits fram som handlar om vikten av regler och styrning på den internationella nivån, EU-nivån respektive medlemsstatsnivå för att säkerställa rättvis och hållbar användning av rymden.

I rådsslutsatserna används begreppet global commons, dvs. global allmänning om rymden i likhet med vad som står i ”En strategi för svensk rymdverksamhet (Skr. 2017/18:259)”. Det har varit viktigt för det svenska ordförandeskapet att använda begreppet eftersom det möjliggör problematisering av att ett fortsatt oreglerat nyttjande av rymden kan leda till att denna blir oanvändbar. I rådsslutsatserna uppmanas kommissionen att i nära samarbete med medlemsstaterna undersöka vilka krav som kan ställas på satellitleverantörer för att erhålla säkra och hållbara rymdaktiviteter. Därutöver uppmanas även kommissionen och medlemsstaterna att utbyta erfarenheter kring uppskjutningslicensiering och säkerhetsrutiner för att åstadkomma likartade förhållningssätt med beaktande av nationella rymdlagar. Kommissionen och Utrikestjänsten uppmanas att tillsammans med medlemsstaterna arbeta för att åstadkomma en gemensam och koordinerad ansats för en effektiv implementering av FN:s frivilliga riktlinjer för långsiktigt hållbart nyttjande av rymden.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att rymden är en global allmänning. Det innebär att den ska vara tillgänglig för alla stater och att dessa har samma rätt att utforska och använda rymden för fredliga ändamål. Den snabba teknikutvecklingen kan innebära att fortsatt oreglerat nyttjande av rymden kan leda till att den blir oanvändbar. EU och medlemsstaterna bör vara i framkant när det gäller åtgärder för att säkra en långsiktigt hållbar användning av rymden, bland annat fortsatt utveckling av rymdtrafikregler. Regeringen ställer sig därför bakom ordförandeskapets hantering av förslaget till rådsslutsatser.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU 23 februari, 21 mars samt den 9 maj 2023.

Faktapromemoria: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

10. EU:s rymdprogram i ett förändrat säkerhetspolitiskt läge

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Åsiktsutbyte

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll:

Kommissionens och Utrikestjänstens gemensamma meddelande om EU:s strategi för säkerhet och försvar (JOIN(2023) 9) presenterades den 10 mars 2023 (Faktapromemoria 2022/23:FPM67). Strategin är uppdelad i fem avsnitt: hotbilden i rymden, stärkt motståndskraft och skydd för rymdsystem och rymdtjänster inom EU, svar på rymdhot, bättre användning av rymden för säkerhet och försvar, samt partnerskap för ansvarsfullt uppträdande i rymden.

Vid rådsmötet ska åsiktsutbyte hållas om hur EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar kan komma att påverka det nuvarande rymdprogrammet särskilt med beaktande av policymål för EU:s rymdprogram. De övergripande policymålen för EU:s rymdprogram har varit att stärka den offentliga sektorns behov av rymddata, till exempel positionering, navigation och tid (PNT), stärka den europeiska rymdsektorn, säkerställa ekonomisk tillväxt och innovation samt ökade arbetstillfällen. En viktig aspekt har varit

programmets civila karaktär till skillnad från andra PNT system som till exempel amerikanska GPS. Data från det europeiska jordobservationsprogrammet Copernicus är fritt tillgänglig och kostnadsfri för användare från hela världen.

De system som lyfts fram är Galileo för positionering, navigation och tid (PNT), Copernicus för jordobservation, GovaSatcom och IRIS² för säker kommunikation.

En uttalad ambition i EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar är att EU:s rymdsystem- och tjänster ska ha dubbla användningsområden i syfte att stärka EU:s och medlemsstaternas oberoende. Det ska ske samtidigt som rymdprogrammets civila natur ska respekteras.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar det underlag till åsiktsutbyte som ordförandeskapet har presenterat inför mötet. Regeringen anser att det är viktigt att uppmärksamma hur EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar kan påverka EU:s nuvarande rymdprogram. Regeringen välkomnar även ett fokus på hur policymålen för EU:s rymdprogram kan vidhållas och synergier uppnås och står därför bakom ordförandeskapets inriktning och upplägg för riktlinjedebatten.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU 9 maj 2023.

Faktoppromemoria: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Övriga punkter

Forskning

11. a) Kvalitetsstämpel

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Innehåll: Kommissionen kommer rapportera om kvalitetsstämpel.

b) Konferenser om vetenskapens framtid

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Innehåll: Kommissionen kommer rapportera om kommande konferenser om vetenskapens framtid

c) Evenemang och aktiviteter under det spanska ordförandeskapet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Innehåll: Ordförandeskapet kommer rapportera om evenemang och aktiviteter under Spaniens ordförandeskap.

Rymd

d) Evenemang och aktiviteter under det spanska ordförandeskapet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Innehåll: Ordförandeskapet kommer rapportera om evenemang och aktiviteter under Spaniens ordförandeskap.